The Hebrew Journal

דער אידישער

זשורנאל

The Hebrew Journal

די איינציגע אידישע צייטונג אין אנטעריא.

VOLUME III. No 5640 Toronto, Sunday July 18 1915 ז׳׳ אב פ׳׳ ואתחנו תרע׳׳ה. זונטאג דער 18־טער יולי, 1915. PRICE: 1 CENT

A S[illegible] reunus THE ONLY
c/o The New York [illegible]AILY
Public Library
476 Fifth Ave
NEW YORK CITY

דייטשען שפארען זיך אין צפון
44 מייל פון וואַרשא
ביי צעכענאָוו ניט ווייט פון פולטוסק

פעטראָגראד יולי 17.

די ערשטע גרויסע שלאַכט אין דעם צפון מערב עק פון דעם רוסישען שלאַכט פראָנט ווערט ערוואַרטעט יעדע מינוט. אין דער זעלבער צייט וואָס די רוסען צי־הען זיך לייכט צוריק בעפעסטיגען זיי זיך שטארק אין טרענטשעס אויף דער גאַנ־צער לניע פון קורלאנד ביז צו דער ווייכ־סעל. גענעראל פאָן הינדענבורג שפאַרט שנעל פאַרווערטס, און א צוואַמענשטויס קאָן אויף לאַנג ניט אויסגעמידען ווערען.

פאָן הינדענבורגס צענטער וועלכער האָט דעם ציעל צו שפאַרען זיך אויף וואַר־שא רוך פראַשניץ איז פערשטארקט גע־פאָרען מיט פריש אָנגעקומענע 150 טוי־זענד סאָלדאטען אין די לעצטע 48 שטונ־דען.

דער ערשטער ציעל פאר דיעזער דייט שער ארמיי איז די גרויסע רוסישע פעס־טונג אין נאָווא געאָרגעיעוסק וועלכע פער טהיידיגט וואַרשא אין צפון זייט.

אפיציעל ווערט דאָ צוגעגעבען דאָס דעם צארס טרופּען זיינען געצוואונגען געוואָרען צוריק צו ציהען זיך אין ווייטען צפון בייס טייך ווינדאווא אויף איינינע פונקטען אין צפון און צפון מערב פון וואַרשא און אויך אויף איין פונקט אין מערב פון וואַרשא.

מען איז אָבער דאָ אָפּטימיסטיש. עס ווערט דאָ אָנגעריייטעט דאָס פאָן הינדע־בורג האָט זיך שוין פאָרבירט וואַרפען אויף וואַרשא מיט איינינע מאַנאטען צו־ריק ווען די רוסען האָבען זיך צוריק געצויי־גען פון מאַזוריער טייכען, און ער איז גאַנץ פליכט צוקלאַפּט געוואָרען און ער האָט זיך געמוזט צוריקציהען צו דער דייט־שער גרעניץ.

ווי א שפּעטע טעלעגראַמע פון זשע־נעווא (שווייץ) טהיילט מיט זיינען דיא פערשיעדענע מחנות עסטרייך אונגאַרישע וועלכע האָבען געמאַכט א פערזוך צו פער־כאַפּען רוסישע פּאָזיציאָנען ביי דער ווייכסעל צוריקגעשטויסען געוואָרען מיט זעהר גרויסע פערלוסטען, און דאָס דיר רר־סען וואָס האָבען געמאַכט א געגען אטאקע האָבען פערכאַפּט א מייל פון די עסטרייכישע טרענטשעס.

פרישע רוסישע באַטאַרייען וועלכע זיי־נען ערשט אָנגעקומען, זיינען אוועק גע־שטעלט געוואָרען אויף דעם טייך סערעטה און זיי האָבען אָנגעהויבען צו באַמ־באַרדירען א דורכגאַנג פון דניעסטער, אין דרום זייט פון זאַלעשטשיקי, צווינגענדיג די עסטרייכער צוריק צו נעהן איבער דעם דניעסטער. אנשטאט אָבער צוריקצוציהען זיך, לויפען די עסטרייכער ווי ווילדע צו־ריק פון די רוסישע באַיאָנעטען.

אין מזרח זייט פון האַראָדענקא האָבען די עסטרייכער געהאַט פערנומען דעם לינ־קען ברעג פון דניעסטער, נאָך א האַנד צו האַנד שלאַכט, האָבען זיי אָבער געמוזט זייער פאָזיציאָן פערלאָזען.

ביים טייך סטריפּא איז עס די רוסען געלונגען פאַרלויפיג אָבצושטעלען דיא עסטרייכישע אפענסיווע.

פעטראָגראד יולי 17.

אין צפון פוילען צווישען די טייכען אר־זשעץ און פיססא ציהען זיך די רוסען צוריק אזוי ווייט ווי ביז צום טייך נאַרעוו, ווייל די דייטשען פיהרען אָן א גרויסע אפענסיווע שפּאַרענדיג זיך אויף וואַר־שא. די דייטשען האָבען שוין געגרייכט דעם ציעל אנאוו פראָגנט, 14 מייל פון פול־טוסק וואו רוסלאַנד האָט א גרויסע פעס־טונג דאָס הייסט 44 מייל בלויז פון וואַר־שא.

דער קריעגס אָפּיס ניט צו אז די דייט־שען זיינען ערפאָלגרייך אין צפון פוילען.

די שלאַכט געהט אָז אויף דער גאַנצער ליניע אין מזרח

די עסטרייך־דייטשע ארמייען זעהט אויס ארבייטען איצט ווי איין מאַשין, ווי עס וואָלט געווען איין שטיק, אזוי האַר־מאָניש זעהט אויס זייער „ארבייט״. פונקט אין דער זעלבער צייט וואָס די דייטשען מאַכען אַלע אנשטרענגונגען צו קומען קיין וואַרשא אָדער וועגינסטענס צו גרייכען די ליניעס וואָס פערטהיידיגען וואַרשא פון צפון זייט, פונקט אין דער־זעלבער צייט האָבען די עסטרייכער גע־מאַכט אַן אטאקע אויף דער לענג פון דניעסטער און עס איז זיי געלונגען ארי־בער צו נעהן איהם אויף איינינע פונקטען. גענעראל מעקענזענס ארמיי, וועלכע האָט כלי ספק געוואָרט אז דעם פעלד מאַרשאַלס ארמיי, דאָס הייסט הינדענבורגס חיל, זאָל זיך ריהרען אין צפון זייט, איז אויך ווי אויפגעשטאַנען תחית המתים אַן א שלאַכט האָט אויפגעפלאַקערט צו גאַלי־ציען צו.

עס קומען פאָר שלאַכטען, און גאַנץ וואַרעמע אויף, אויף דער גאַנצער ליניע, אויסער אין צענטראַל פוילען, וואו לויט דער מיינונג פון וויייסער אין „חכמת״ מלחמה, וועט אונטמעגליך זיין דורכצו־ברעכען.

די דייטשען קלייטען דאָס זיי האָבען געמאַכט ווייטערען פראָגרעס אין זייערע אָפּעראַציעס אין צפון זייט, נאָר אזוי ווי די רוסען ציהען זיך כסדר צוריק זעהט עס ניט אויס אז די הייפט קרעפטען זאָלען האָ־בען נעהאַט א צוזאַמענשטויס.

לויט דער מיינונג פון גרויסע מיליטאַ־ריסטען וועלען די פעראייניגטע אָפּעראַצ־יעס זיין אזוי ריעזיג גרויס, אז זיי האָבען קיין גלייכען ניט צו זייער גרויסקייט און שרעק. ניט נור איז דער צוועק פון דיעזער גרויסער און פעראייניגטער מאַכט צו רינגען וואַרשא, זיי מיינען אויך צו האַלטען פאַר זיך דעם צפון, דעם דרום און דעם מזרח פון וואַרשא און אין דער זעלבער צייט וועלען זיי מאַכען א פערזוך אריינצודרינגען אין בעסאַראַביען.

די זעלבע מיליטאַריסטישע דענקער זאָגען דאָס אזוי ווי דיעזע אָנ־שטרענגונג צו ברעכען רוסלאַנד וועט אָנ־נעהן אין וועניג מעגליכקייט פאַראַן אז די דייטשען זאָלען אָנהויבען א וויכטיגע בעוועגונג אין מערב זייט, ווייל ווי מען גלייבט וועלען די דייטשען מוזען געברוי־כען אַלעס וואָס זיי האָבען און קענען צו דער מלחמה מיט די רוסען אין מזרח זייט.

מעז טרייבט אידעז

לאָנדאָן יולי 17.

אַלע אידען וואָס וואָהנען אין די גאַ־הענטע שטעדט פון דער עסטרייכישער גרעניץ אין וואַלינער און פּאָדאָלער גר־בערניעס זיינען אויסגעטריבען געוואָרען נאָך די אנדערע שטעדט פון רוסלאַנד, פונקט ווי עס איז געווען דער פאַל אין קאָוונער גובערניע און אין קורלאַנד, איז א שטערנגער בעפעהל צוגעשיקט געווען פון רוסישען גענעראַל שטאַב אז אַלע אידען פון די צוויי גובערניעס מוזען אין 24 שטונדען צייט געהען, און טויזענדער אי־רישע פאַמיליעס זיינען אָהן רחמנות אויסגעשיקט געוואָרען פון זייער היים, מען האָט זיי איינגעפּאַקט אין פראַכט־טרייסנס און אויסגעשיקט.

פון אַלע גובערניעס אַרום דעם עסטריי־כישען גרעניץ נעהען די אידען אויסגע־טריבען. זיי האָבען זייער האַב און גוטס געמוזט איבערלאָזען אויף הפקר, מען האָט קיין צייט ניט געגעבען די געשעפטען צו ברענגען אין אָרדנונג.

די זעלבע טאַקטיק וואָס די רוסישע רעגיערונג האָט אָנגעווענדעט ביים פריי־סישען גרענעיץ, אין קאָוונער גובערניע און אין קורלאַנד, האָט מען יעצט אָנגעווענ־דעט אַרום דעם עסטרייכישען גרענעיץ. דער רוסישער גענעראַל שטאַאב האָט ער־קלעהרט אז אַלע אידען זיינען שפּיאָנען און טאָרען זיך אין מלחמה געגענד ניט גע־פינען. אזוי שנעל ווי די עסטרייכישע ארמיי איז אָנגעקומען ניט ווייט פון דיא רוסישע גרעניצען האָט מען זיך גענומען טרייבען די אידען.

צווישען די שטעדט פון וועלכע דיא אידען זיינען אויסגעטריבען געוואָרען זיי נען דאָ סאַטאַנאָוו, נאָוואַגראַד, טיוואַנעץ און גוסאַטין.

די לאַנג פון די אויסגעוויזענע אידען איז שוידערליך און האָט זאָגאַר אויסגע־רופען סמפּאַטי פון ניט פריינדליכע פּאָ־ליאַקען. די גלחים בעטען מיטלייד פאַר די אידען און גרינדען קאָמיטעס אָבצוהי־טען די אירישע הייזער וואָס זיינען געבליבען געוואָרען אויף הפקר.

אַלע ביטעס וואָס זיינען געשיקט געוואָ־רען אין פעטראָגראַד אָבצוהאַלטען דיא אויסוויזונגען האָבען נאָרנישט געהאָל־פען. דער ענטפער איז געווען אז די אי־רישע אידען זאָלען אויף הפקר, מען האָט קיין צייט ניט געגעבען די געשעפטען צו ברענגען אין אָרדנונג.

די זעלבע טאַקטיק וואָס די רוסישע רעגיערונג האָט אָנגעווענדעט ביים פריי־סישען גרענעיץ, אין קאָוונער גובערניע און דען מוזען געהן.

250 טויזענד ארבייטער קוילען גרע בער סטרייסעז

לאָנדאָן יולי 17.

פּרעמיער אסקוויט האָט היינט פער־רופען אַן אויסערגעוועהנליכע זיצונג פאַר'ן קאַבינעט פאַר מאָנטאָג.

דער מיינער סטרייק, וועלכער האָט גע־מאַכט 200 טויזענד מיינערס ארבייטסלאָז און וועלכער סטראַשעט צו האָבען א ווירי־קונג אויף דער פאַבריקאַציאָן פון אמו־ניציע ווי אויך די בעוועגונגען פון דער אַלגעמיין האָבען אָנגענומען א גאַנץ ערעגסטען וויסזעהן. וועהרענד די רעגיערונג האָט געזוכט צו ווירקען אויף די מיינערס זיי אַלען צוריקצוגעהן צו דער ארבייט האָט די מיינערס אסאָסיאיישען געפאָדערט דאָס דער קאַבינעט זאָל צוריקציהען זיין פּראָס־לאַמאַציאָן וועלכע לויטעט אז דאָס נייע געזעץ וועגען אמוניציאָן — וועלכער פער־באָט צו סטרייקען — זאָל אָנגעווענדעט ווערען אין דיעזען פאַל.

די אסאָסיאיישען האָט געשיקט אַן אולי־טימאַטום צו רונסימאַן, דעם פּרעזידענט פון דער באַאַרד אָף טרייד, וועלכער ענט־אָנט דיעזען אָפּדערונג נאָך די פאַרגיג קאָנ־צעסיעס וועלכע דער קאַבינעט האָט שוין די מיינערס געגעבען.

אזוי שנעל ווי די רעגיערונג האָט די אָפּדערונג ענטזאָגט האָט זיך דער סטרייק פערשפּרייט אזוי אז, לויט דער פעריכט־רונג פון די ארבייטער פיהרער, זיינען שוין 250 טויזענד אין סטרייק.

א לאָנדאָנער צייטונג, די ״פיינענשעל נייוס״ האָט היינט געדרוקט א סענסאַציאָ־נעלע נייעס, דערצעהלענדיג דאָס דער גאַנצער סטרייק נעהמט זיך פון דיא דייטשען, אז דייטשע אגענטען האָבען צוטהיילט א סומע פון 300 טויזענד דאָ־לאַר אלס גרעפט און דאָס האָט געווירקט אז דיעזער סטרייק זאָל אויסגעגרופען ווע־רען.

א צווייטע צייטונג, דער לאָנדאָן עקספּרעס, האָט אויף דיעזע נייעס אויס־געבאַפּט און דערצעהלט דאָס שוין איינינע וואָכען אז פרעמדע מענשען, ניט קיין ענג־לענדער און ניט קיין מיינערס, נור אַמע־ריקאַנער דייטשען אָדער דייטשע אמערי־קאַנער האָט מען געזעהען זיך ארומהדרע־הען צווישען די מיינערס.

עס איז שוין פאָרגעקומען א קליינער רייאָט און סאָלדאַטען זיינען געשיקט גע־וואָרען צו היטען די מינען.

מסר׳ט דריי אידישע צייטונגען

אונזערער א לעזער פון פּאָרט אר־טהור אנטעריא האָט אונז צוגעשיקט אַן אויסשניט פון א דאָטיגער ענגלישער צייטונג וועלכער לעזט זיך ווי פאָלגט:

״שעדליכע צייטונגען זאָלען אויסגע־שלאָסען ווערען״.

די איינגעוואַנדערטע בעפעלקערונג קריגט נאָך אַלץ ליטעראַטור וואָס פיהרט ניט צו קיין הארמאָניע אין לאַנד.

אינפאָרמאַציעס געזאַמעלט ביי מיסטער בוירגעט, פּרינציפּאַל פון די אבענד קלאַ־סען פאַר אוסילענדער ווייזען אז צייטונגען אין פרעמדע שפּראַכען עגזאַהאַלטענדיג שעדליכע ארטיקלען ווערען זעהר שטארק געלעזען. מר. בוירגעט האָט דערביבער אויפמערקזאַם געמאַכט דער באַאַרד אָף ערזיעהונג אויף דיעזען פאַקט און עס איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צום פּאָסטמאַסטער דזשענעראַל מיט דער בקשה אז די פאָלגענדע צייטונגען זאָלען ניט אריינגעלאָזען ווערען אין קענעדע, נעמליך: ״פרייע ארבייטער שטימע״ ״דער טאָג״ און די וואַהרהייט.

אונזער לעזער שרייבט אונז אויך, אז דער זעלבער בוירגעט מאַכט א לעבען דער־פון וואָס אידען לערנען זיך ביי איהם פּרי וואָס ענגליש.

דער זעלבער איז אויך פריהער געקומען מעשה גוטער ברודער צו איינינע ראַדיקאַ־לען אָנצושמעקען אויף הינטערוועגלאַך, וואָס מען לעזט און וואָס פאַר א כאַראַק־טער עס טראָגען די אידישע צייטונגען.

וואַרום ער האָט געמסרט נור די אי־ר־שע און קיינע אנדערע בלייבט א פראַגע.

דער לעצטער רוף

היינט 10 א זייגער ווערט זיין א פּאָלקספּעריאָאַלינג, וועגען שאַפען א פער־איינינטען פערבאַנד פון אלע היגע אידען.

היינט 10 א זייגער אין דער פריה, וועלען אין האַל פון דער מעקאָל סטריט שוהל זיך פערזאַמלען די אלע וועמען דיא פאָלקס אינטערעסען זיינען נאָהענט צום הארצען און ווילען שאַפען הארמאָניע צווי שען די היגע עלעמענטען און שיכטען, אז אלע זאָלען ארבייטען לטובת דער היגער אידישער בעפעלקערונג.

די פערזאַמלונג ווערט איינגערופען פון דעם ״אידישען זשורנאל״ אויף'ן פערלאַנג פון פיעלע כלל טהוער.

אין דעם ערפאָלג פון דיעזער פערזאַמ־לונג ווענדעט זיך די ווייטערדיגע ארבייט צו ווילען די טאָראָנטער אידען גרינדען א פערבאַנד.

פיעלע רעדנער וועלען ערקלעהרען די נויטווענדיגקייט און מעגליכקייט פון אזא פערבאַנד. זאָל קיינער ניט אויספעהלען צו דער היינטיגער פערזאַמלונג.

זאָלען קומען די אלע, וואָס האָבען פאַרצולעגען עטוואָס וויכטיגעס אויף די אינטערעסען פונ'ם געפלאַנטען פערבאַנד.

פאָרשטעהער פון ארגאַניזאַציאָנען, שוהלען, יוגיאָנס און סאָסייטיס דארפען קומען צו דייזער פערזאַמלונג, אום ענד־ליך אויפצובויען דאָס, וועגען וועלכען מען רעדט שוין ביי אונז אזא צייט.

קומט אלע העלפען אין דער ריינ־גער ארבייט, קומט הערען וועגען דעם טרויעריגען צושטאַנד, וואָס עקזיסטירט יעצט, און וועגען די פּלענען, ווי אזוי עס אָבצושאַפען אין דער צוקונפט.

מאַנ׳ס אורטייל טויטעט זי

דזשאַן מעקברייען פון 14 טראַפּאַל־גאַר עוי. איז פרייטאָג פארגעבראַכט געוואָרען אין קאורט בעפאָר מערדשיש־טרייט קינגספאָרד אויף א קלאַגע פון נגבה.

מעקברייען איז געווען א שטאַדטי־שער וואַטשמאַן. איינמאָל געהענדיג אין נאַס האָט איהם אָנגעטראַפען א יונגער איינגעל אז! האָט איהם געפרעגט די ווע; צו זיין הויז...וועלכע ער האָט ניט גע־וואוסט.

מעקברייען האָט געגומען דעם איינ־געל און האָט איהם ארייגגעפיהרט אין א הויז, וואו ער האָט איהם געהייסען אי־ר בערגעכטיגען און אויף מארגען וועט ער איהם פיהרען א היים.

ביינאַכט אָבער האָט דער וואַטשמאַן בערויבט דאָס איינגעל, ארויסגעהמענדיג טעליכע דאָלאַר פון זיין קעשענע.

פרייטאָג ווי געוואָנט, איז געווען דער טרייעל און מעקברייענס פרוי איז גע־קומען אין קאורט צו זאָגען עדות פאַר דער גוטער אויפביהרונג. איהר גוטע עדות זאָגען פאַר איהר מאַן האָט אָבער וועניג וואָס געהאָלפען. דער מערדשיש־טרייט האָט איהם פערמשפט צו דריי מאָ־נאַטען דזשייל.

ווען מיסטער מעקברייען האָט דער־הערט דעם אורטהייל, איז זי גלייך געפאַ־לען אין הלשות. מען האָט זי צוזאַמענגע־נומען אין האַספּיטאַל, וואו זי איז נעכטען פאַרנאַכט געשטאָרבען.

די דאָקטוירים האָבען ערקלערט, אז זי איז געשטאָרבען פון הארץ שלאַג.

ביים מיטינג פון טרייד און לייבאר קאָנסיל

אַ אויסערגעוועהנליכער מיטינג איז געווען דאָנערשטאָג אוועגד פון דעם הער־גען טרייד און לייבאָר קאָנסיל, דער קאָנ־סיל וועלכער איז צוזאַמענגעשטעלט פון אלע ארבייטער ארגאַניזאַציאָנען דאָ אין טאָראָנטא עס זענען אָנוועזענד געווען הונדערט און זעקס און זיבעציג דעלעגא־טען. דער מיטינג איז געווען געוואָרען פאַר וואַהלען פאַר בעאַמטע וועלכע האָ־בען בעדארפט פאַרקומען.

צווישען אנדערש איז פערהאַנדעלט געוואָרען א בריעף וואָס די היגע מיליטע־ריש אויטאָריטעטען האָבען צוגעשיקט צום קאָנסיל אז דער קאָנסיל זאָל צושיקען דעלעגאַטען צו דער קאָנפערענץ וואָס וועט אָבגעהאַלטען ווערען אין די מיליטערישע העדקוואַדערס אין סימקאָ סטריט וואו מען וועט זיך בעראַטהען וועגען רעקרו־טען.

די הויפּט פראַגע וועט דארטען זיין ווי אזוי קען געשאַפען ווערען מעהר רע־קרוטען פאַר דער ארמיי.

דער בריעף וואָס איז אָנגעקומען פון די מיליטערישע העדקוואַדערס, האָט ארויסגערופען א גאַנץ הייסע דיסקוסיאָן, פיעלע דעלעגאַטען זענען געווען דאַפיר אז דער קאָנסיל זאָל שיקען דעלעגאַטען אחי'ן און דערצעהלען זיי טאַקע אונטער נויטווענדיגקייט און מעגליכקייט פון אזא פערבאַנד. זאָל קיינער ניט אויספעהלען צו דער היינטיגער פערזאַמלונג

וועגען וואָס האָבען געגומען דעם ווערט פון דער מעקאָל סטריט שוהל זיך פערזאַמלען די אלע וועמען דיא פאָלקס אינטערעסען זיינען נאָהענט צום הארצען און ווילען שאַפען הארמאָניע צווי שען די היגע עלעמענטען און שיכטען, אז אלע זאָלען ארבייטען לטובת דער היגער אידישער בעפעלקערונג.

די פערזאַמלונג ווערט איינגערופען פון דעם ״אידישען זשורנאל״ אויף'ן פערלאַנג פון פיעלע כלל טהוער.

אין דעם ערפאָלג פון דיעזער פערזאַמ־לונג ווענדעט זיך די ווייטערדיגע ארבייט צו ווילען די טאָראָנטער אידען גרינדען א פערבאַנד.

פיעלע רעדנער וועלען ערקלעהרען די

דער הרב מאיר בערליז
הרב גארדאן

לעזט אין היינטיגען נומער ארטיק־לעז פון

געלר ווערט געשיקט נאָך רוסלאַנד נאָך דעם טעגליכען קורס מעלוויל דייוועס און קא. לימיטעד 24 טאָראָנטא סט. טעלעפאָן מיין 2010
מיר גאַראַנטירען זיכערע ערהאַלטונג אדער די געלט צוריק אין 30 טעג